

Jodiumhoudende contrastmiddelen via bloedvat

Informatie en preventie

Uw medisch specialist heeft een röntgenonderzoek voor u aangevraagd, waarbij u een jodiumhoudende contrastmiddel toegediend krijgt in de bloedvaten. Door dit contrastmiddel bestaat er een kleine kans op een verminderde nierfunctie (nefropathie) na het onderzoek. In deze folder informeren wij u hierover.

Wat is een contrastpoli?

Op basis van uw bloedwaarde wordt bepaald of u een verhoogd risico op een verminderde nierfunctie door het contrastmiddel heeft. Wanneer deze bloedwaarde niet bekend of te oud is, moet u hiervoor nog bloed laten prikken. De polikliniek heeft dat met u besproken. Wanneer uw bloedwaarde een verhoogd risico aangeeft, zal de verpleegkundig specialist interne geneeskunde telefonisch contact met u opnemen.

Bij een verhoogd risico worden voorzorgsmaatregelen getroffen. Dit voorkomt een mogelijk achteruitgang van de nierfunctie en/ of complicaties.

Telefonisch consult met verpleegkundig specialist interne geneeskunde

U wordt gebeld door de verpleegkundig specialist interne geneeskunde. Deze heeft zo nodig overleg met de nefroloog. Zij bepalen of u een verhoogd risico heeft.

Dit wordt gedaan aan de hand van:

- Bloeduitslagen (nierfunctie)
- Ziekte voorgeschiedenis (anamnese)
- Medicatie

Wij vragen u al uw medicijnen op te schrijven met de juiste doseringen en dit overzicht bij de hand te houden. U krijgt na afloop te horen welke voorzorgsmaatregelen voor u gelden, gericht op het beschermen van de nieren tegen de gevolgen van het contrastmiddel.

De specialist kan besluiten tot:

- Een alternatief onderzoek of behandeling;
- Het tijdelijk stoppen van (een deel) van uw medicatie;
- Opname waarbij u een infuus krijgt. Afhankelijk van het onderzoek krijgt u een dag- of klinische opname.

De informatie in deze folder is van algemene aard en is bedoeld om u een beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In uw situatie kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze folder is dan ook slechts een aanvulling op de specifieke (mondelinge) voorlichting van uw specialist of behandelaar.

Ook krijgt u het advies om voldoende te drinken (1.5 liter) op de dag voor het onderzoek. Heeft u op de dagen vlak voor het onderzoek diarree gehad of moeten braken, geef dit dan door aan de laborant op de afdeling radiologie.

Vanaf medio 2018 hanteren we een lagere, landelijk vastgestelde bloedwaarde om uw risico te bepalen. Hierdoor kan het zijn dat eerdere voorzorgsmaatregelen nu niet meer op u van toepassing zijn.

Informatie bij opname

Als u wordt opgenomen op de afdeling dagbehandeling of klinische afdeling, dan krijgt u een infuus 1 uur vóór het onderzoek.

Na ontslag bij eventuele opname

U heeft een laboratoriumformulier ontvangen op de contrastpoli. Drie tot vijf dagen (zoals afgesproken) na de contrast-toediening laat u met dit formulier bloedprikken bij de bloedafname.

U wordt gebeld over de bloedsuitslag wanneer deze afwijkend is of wanneer u uw medicatie moet hervatten. De verpleegkundig specialist interne geneeskunde heeft hierover met u afspraken gemaakt. De uitslag van het röntgenonderzoek krijgt u van uw medisch specialist tijdens een vervolgspraak.

Algemene informatie over contrastmiddelen

Welke contrastmiddelen?

Deze informatie gaat over jodiumhoudende contrastmiddelen die bij radiologische onderzoeken in bloedvaten worden ingespoten, zoals:

- bij een CT-scan;
- bij een PET-CT;
- bij een angiografie (bloedvatonderzoek van slagaders, hart of kransslagaders);
- bij een behandeling van de bloedvaten (bijvoorbeeld dotteren).

Het gaat hier dus niet om het drinken van deze vloeistof. Ook andere vloeistoffen, zoals toegediend voor een röntgenonderzoek van de darmen (bariumpap), MRI-onderzoek, contrastmiddelen van de oogarts of onderzoek op de afdeling nucleaire geneeskunde, vallen buiten het bereik van deze folder.

Algemene veiligheid

Jodiumhoudende contrastmiddelen zijn veilige middelen, waarbij slechts zelden bijwerkingen worden gezien. Bij sommige patiënten is er echter kans op beschadiging van nieren of kunnen problemen ontstaan bij gelijktijdig gebruik van Metformine (Glucophage®).

Effect op de nieren

Het belangrijkste probleem dat zich kan voordoen, is een tijdelijke of blijvende verslechtering van de werking van de nieren. Deze problemen kunnen zich vooral voordoen bij:

- nieren die al slecht werken;
- suikerziekte (diabetes mellitus);
- combinatie van suikerziekte met slecht werkende nieren;
- hart- en vaatziekten;
- uitdroging;
- gebruik van plastabletten;
- gebruik van zogenaamde NSAID's. Deze middelen worden gebruikt tegen pijn en om ontstekingen te remmen. Veel gebruikt zijn Diclofenac, Ibuprofen en Naproxen. Zie www.apotheek.nl;
- bloedarmoede;
- te lage bloeddruk;
- leeftijd boven 60 jaar.

Bij alle patiënten van 18 jaar en ouder wordt daarom uit voorzorg de bloedwaarde bepaald.

Metformine (Glucophage®)

Indien u met tabletten behandeld wordt voor suikerziekte is het van belang om te weten of de nieren goed werken. Als de nieren niet goed werken en u gebruikt Metformine (Glucophage®) voor de suikerziekte, dan mag u mogelijk tijdelijk dit medicijn niet meer gebruiken. Bespreek dit met uw medisch specialist.

Wacht hiermee niet tot de dag van het onderzoek! De werking van de nieren wordt gecontroleerd, voordat u de Metformine (Glucophage®) weer mag innemen.

Waar moet u zelf op bedacht zijn?

Is het bovengenoemde bij u van toepassing? Dan kunnen er voorzorgsmaatregelen noodzakelijk zijn, zoals toedienen van extra vocht. Vraagt u dit na bij uw behandelend specialist.

Mogelijk heeft zich sinds het maken van de afspraak voor het onderzoek of de behandeling het volgende voorgedaan:

- ernstige diarree of braken;
- hoge koorts;
- begonnen met nieuwe medicijnen die effect hebben op de werking van de nieren;
- het ontstaan van problemen aan hart- of bloedvaten.

Waarschuwt u in deze gevallen, of bij twijfel, uw medisch specialist die u verwezen heeft.

U heeft een advies om voldoende te drinken (1.5 liter) op de dag vóór het onderzoek.

Als uit bloedonderzoek blijkt dat de werking van de nieren te ernstig verstoord is, worden er voorzorgsmaatregelen getroffen. Deze voorzorgsmaatregelen zijn gericht op het beschermen van de nieren tegen de gevolgen van het contrastmiddel. Zie deel 1 van deze folder over de contrastpoli.

Reactie op de contrastmiddelen**Allergie**

Mensen die op (veel) stoffen allergisch reageren, of mensen met hooikoorts of astma, hoeven niet bang te zijn voor een reactie op de contrastmiddelen. Ook voor hen geldt dat allergische reacties zeldzaam zijn. Wanneer in het verleden een reactie op een jodiumhoudend contrastmiddel heeft plaats gevonden, moet dit gemeld worden aan uw medisch specialist. Deze bepaalt welke voorzorg nodig is.

Allergie voor jodium

Allergie voor jodium op de huid heeft geen verband met eventuele reacties op het contrastmiddel. Dit is dus geen bezwaar om bij deze patiënten contrastmiddelen toe te dienen.

Jodium en schildklierandoeningen

In jodiumhoudende contrastmiddelen is het jodium gebonden aan een andere stof. Er komt ook een geringe hoeveelheid zogenoemd 'vrij jodium' voor in deze contrastmiddelen. Dit is van belang als u binnen een half jaar mogelijk behandeld wordt met radioactief jodium (¹³¹I) voor aandoeningen van de schildklier. Ook diagnostisch onderzoek met dit middel op de afdeling nucleaire geneeskunde is enige tijd niet mogelijk. Als u weet dat dit zeker of mogelijk zal gebeuren, meldt u dit dan bij uw medisch specialist of bij de afdeling radiologie. Er kan dan nagegaan worden welke andere mogelijkheden er zijn voor u.

Jodium en te snel werkende schildklier

Soms kan de geringe hoeveelheid 'vrij jodium' in het contrastmiddel een versnelde werking van de schildklier uitlokken. Dit is vooral het geval indien uw schildklier al te snel werkt of indien u hiervoor behandeld wordt.

Meldt u zich bij tekenen van versnelde schildklierwerking (zoals vermoeidheid, gewichtsverlies, niet verdragen van warmte, transpireren, nerveusheid, hartkloppingen) bij uw medisch specialist of huisarts.

Zwangerschap

Tijdens de zwangerschap kan een zeer klein deel van het contrastmiddel bij de ongeboren vrucht komen. Deze hoeveelheid is echter zo klein, dat er geen zorg hoeft te bestaan voor nadelige gevolgen.

Borstvoeding

Een zeer klein deel van het contrastmiddel kan in de moedermelk terecht komen en door de baby worden gedronken. Deze hoeveelheid is echter zo klein, dat er geen zorg hoeft te bestaan voor nadelige gevolgen voor de baby. Het is dan ook niet nodig om tijdelijk met de borstvoeding te stoppen.

Belangrijke telefoonnummers

- Heeft u vragen aan de verpleegkundig specialist interne geneeskunde? Bel dan met de polikliniek interne geneeskunde, telefoonnummer (040) 888 63 00
- Heeft u andere vragen? Neem dan contact op met uw arts die het onderzoek heeft aangevraagd